

Зборник радова конференције “Развој астрономије код Срба IV”
Београд 22-26. април 2006,
уредник М. С. Димитријевић
Публ. Астр. друш. “Руђер Бошковић” бр. 7, 2007, 603-607

КОСМИЧКО У СИГНАЛИСТИЧКИМ ВИЗИЈАМА (“КОСМИЧКА ИГРА СВЕТОВА” И “ЧАРИ КОСМОСА”)

РАДОВАН ИЛИЋ

Учитељски факултет, Јагодина

Резиме. У раду су анализиране две слике Владимира Димитријевића, “Космичка игра светова” и “Чари космоса”.

Сигнализам је модеран неоавангардни покрет који се манифестује у поезији, сликарству, сценској и другим уметностима. У новије време живели су визуелни песнички облици изван лингвистичког поља који смело залазе у увек отворену сферу знака и знаковности. Млади ликовни уметници одважно напуштају област језичког изражавања и упуштају се у игру знакова која се темељи на слојевитим визуелним представама. Ова визуелна разиграност је у складу са модерним сензибилитетом који се остварује у просторима нове духовности и уметничког изражавања. Разигравајући сплет линија у које се упоређују космички симболи млади сигналисти у домену ликовности отварају могућност за нову сликарско-визуелну изражајност и другачије поимање васионе.

Они са поетским надахнућем васпостављају нови поредак у васељенским релацијама користећи се космичком симболиком која у себи носи слојевита значења. Те визуелне слике обликују један оригиналан мисаони и емотивни свет по мало изван света.

Сигналисти у својим радовима на првом месту стављају “signum” универзално препознатљив, читљив знак, а не традиционално писмо које је ограничено само на кориснике истог језичког кода неограничено подручје комуникативности је и разлог што сигналисти толико полажу на разне поступке визуелизације и уношења графичких елемената у своје радове. Они инсистирају на планетарном коду уметности. Уметници овог кова не пристају на традиционалан грађански концепт културе и одбацују све важеће каноне уметничког стварања. Провокативни су на естетском плану и донекле укидају постојећа естетска правила, противе се конвенционалној представи уметничког стварања. Неоавангардни сигналисти нуде нове стваралачке формуле, путеве, до истински новог, то јест до мењања уметничког

изражавања, мењања уметничког материјала, чак и до мењања уметничких правила. То је бунтовни одговор на захтеве новог времена који доноси динамику и ритам и вишезначна обележја.

Унутрашњи напон и амбиције кипте и желе да захвате тоталитет света и живота, теже да утичу на свест и подсвест до универзалних и свељудских симбола који би изражавали васељенске сфере и релације.

Већ дуже време Владимир Димитријевић се стваралачки потврђује као млади ликовни уметник. У више прилика суделовао је са својим ликовним прилозима у занимљивим књигама као сто је на пример “Антологија песама о космосу”,¹ потом у зборнику радова са конференције “Развој астрономије код Срба III”² и у неким другим књигама и публикацијама. У овим радовима испољио је даровитост и смисао за ликовно дочаравање космичких визија и представа. Са истанчаним смислом бира симболе које речито откривају процесе сазнавања васионе а притом се пројектује и један вид стварности која измиче и постаје имагинативно неухватљива.

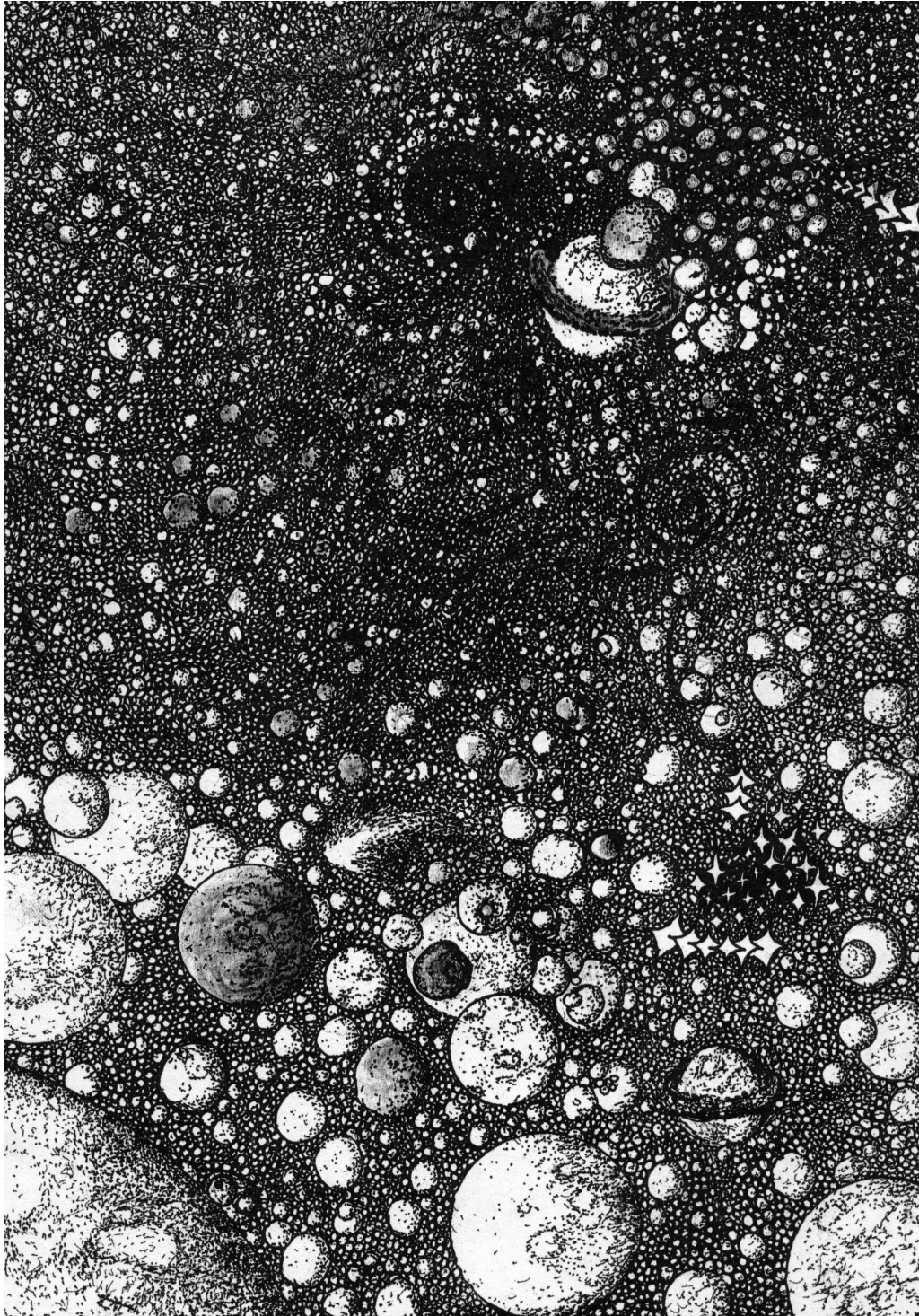
У занимљивом делу “Комичка игра светова” Владимир Димитријевић астрална небеска тела сагледава у кружним и лоптастим облицима који се чудесно распрсквају. Ти кружни симболи на његовим графичким и другим радовима представљају свеукупност васељенског тока и догађања и целовитост личног визуелног универзума. Та округлост на коју Димитријевић инсистира је један од најприроднијих облика у васионским просторима. Ту се бесконачност појављује као демијуршка творевина. Притом се чини да простор бесконачја садржи и неко своје имагинарно време, али и безвременост. Упадљиво је да ту у преплитању и узајамном прожимању скоро да нема ни почетка ни краја па се остварује један вид визуелне безпросторности. Мноштво сферичних кругова у извесном смислу назначавала непрекидни ток обнављања. Космичко се ту и поред ситних тачкастих и кружних развјејавања показује као својеврсно јединство. Соларни циклус се оваплоћује у астралном кретању и својеврсном ритму и динамизму васељене. За младог Димитријевића звездани облици и њихово кружно кретање су средиште оносветских збивања.

Уметник представља васељену као мноштво сићушних тачкастих планета па све до огромних на којима се чак уочавају одређене вулканске творевине које су оставиле трага по површини планетарне коре. Међу небројаним планетама налазе се и препознатљиве из нашег сунчевог система, као што је Сатурн који је обавијен прстеном. Таквих планета има мало на овој графици али су вероватно неизбежне јер у астрологији планета она доноси зло, што се поистовећује и са животом јер није све тако једноставно и искристалисано. Човек се у свом постојању бори против многих злоћудних људи и персонификованих сила да би изградио свој его и постао учен, амбициозан и својеврстан.

¹ Милан С. Димитријевић *Космички цвет*, “Просвета” Београд 2003. год.

² Публикација Астрономског Друштва, “Руђер Бошковић” бр. 6, Београд 2005. год.

КОСМИЧКО У СИГНАЛИСТИЧКИМ ВИЗИЈАМА
("КОСМИЧКА ИГРА СВЕТОВА" И "ЧАРИ КОСМОСА")

“Космичка игра светова” Владимира М. Димитријевића.

Овим делом нам Димитријевић то и показује, да доћи до врхунца треба проћи трновит пут, баш као што он црта сатурне који на крају побеђују планете лоптастог облика.

У доњем делу су нешто крупнија небеска тела и стиче се утисак да из њих израстају нова, мања васионска тела. На тај начин је представљен опет живот који неуморно тече, где се све обнавља по неком устаљеном кругу. Одлазак у васиону изједначава се са трагањем за мистичном мудрошћу поновним рађањем и бесмртношћу. У његове космичке ритмове осим лоптастих планета појављују се и звезде у низовима које евоцирају тајне сна и ноћи. Да би човек заблестао властитим сјајем мора их поставити у велике васионске ритмове и сњима се ускладити.

Прстен се по симболици поистовећује са кругом као вечношћу, континуитетом, животом, достојанственошћу, суверенитетом, цикличним временом, што је још један доказ да Владимирова замисао на овом цртежу који је насловљен “Космичка игра светова”, ипак није обична игра већ устаљени, непроменљиви редослед догађања како у космичком времену тако и у овоземаљском животу.

Симболизам планета произилази из упоредности између небеског и земаљског поретка. По тој упоредности постоје посебне везе између путања небеских тела и судбине људи. То предпоставља двојак мисаони процес то јест однос између система планета аналоган је према оном који постоји између људи. Свако од њих има утицаја на жива бића на земљи. Планетарна симболика је неисцрпна а сведочи о веровању у симбиозу земље и неба, покретану непрестаним међуделовањем између нивоа свемира.

“Чари космоса” увећаним кружним формама симболизују својеврсну творачку моћ насупрот омеђеним граничним цртама које оивичују ово дело. У средишту је кружно уобличена плавет око које се лиснато расцветава помаљање из утробе таме које планетарно тежи спољашњој светлости.

Поједини детаљи на овој слици доживљавају се као својеврстан прелаз разуђене душе из материје која се самопотврђује у духовност васељене. Те кружне површине са тачкастим елементима у средишту у извесном смислу показују циклично саморазазнавање иза кога се прикрива могуће разрешење егзистенцијалних феномена. Упадљиво је да су ти кругови истовремено соларни а у неким деловима слике имају лунарно обличје у коме је садржан нулти степен манифестног постојања. Три наглашенија кружна обличја могу истовремено да означавају вид прошлости, у себе затворену садашњост и визију недочетне будућности. Поред тога у њима се могу разабрати три сфере у којима доминира она небеска, осуновањена земаљска и паклено онострана представа света. Кружне површине у неким детаљима су окрилаћени васељенски ток који носи у себи нешто праисконско. У угловима слике појављују се двојни кругови који као да овлапоћују љубав и знање. На слици доминира оно што се може означити као самосвојно коло постојања што настоји да захвати оно лебдеће из имагинативног света.

КОСМИЧКО У СИГНАЛИСТИЧКИМ ВИЗИЈАМА
("КОСМИЧКА ИГРА СВЕТОВА" И "ЧАРИ КОСМОСА")

Дело младог Димитријевића делује тајанствено, незнано, притворено а ипак достојанствено. Стиче се утисак да ће се иза ове светлоплаве магловитости родити нов живот пун снаге и мужевности. Након стања заблуде, збрке, неодређеног где се облици још не разазнају доћи ће искупљење и избављење.

У горњем делу слике је покидана мрежа паука где паук симболизује велику мајку. Васељенски паук је велики ткач, творац који из сопствене твари испреда животну нит. Он људе спаја помоћу нити пупчанице и ствара нови живот.

Плавет која доминира сликом даје нам утисак да тонемо у бескрај у непрегледну дубину која непрестано узмиче и постаје недохватна. Нагомилана празнина ваздуха, воде космичке прашине је тамна и хладна. Осећа се безваздушно стање јер покрети, звукови и облици у плаветнилу нестају, утапају се и губе. Плава боја дематеријализује све оно што се у њу ухвати и представља пут у бесконачност где се стварно представља у имагинарно. То је боја среће плаве, недохватне а сасвим блиске птице. Спектар нијанси од најсветлије до најтамније плаве је пут сањарења и свесна мисао препушта место несвесној. Иза овог плаветнила се налази црна боја која не мора да значи жалост већ и плодну земљу која прима семе из кога ће нићи нови живот. Црно нас уводи у васиону без краја у пребивалиште мртвих која припрема њихово ускрснуће. Оивичен црном бојом истиче се и плави храстов лист који опет симболише раст, обнову и наду, стиче се утисак да ће млади уметник имати довољно воље, жеље и хтења да победи овоземаљски свет и да тријумфује у васељенском дрвету које представља сва бића и предмет у свемиру.

Гледајући у целини ову магловиту плавет, која за себе чини неку целину, личи на лобању можда неког новог савременијег бића. Јесте да је лобања симбол људске смртности, али и онога што после смрти преживи. Димитријевић нам показује да ће и после, можда нестанка живота на Земљи, поново родити неки нови виши степен живота, стари човек се поништио да би се преобразио. То ново биће има једно око преко кога и прима свезнање и имаће моћ интуитивног вођења. Тај отвор на путу за небом представља соларна врата која омогућују приступ у за сада несагледиве пределе. Ова једноокост попут киклопа не делује злобно већ је то оклоп просветљења и вечности.

COSMICAL IN SIGNALISTIC VISIONS

Here were analyzed two pictures of Vladimir Dimitrijević, "Cosmical dance of worlds" and "Charms of cosmos".